

מסורת הש"ס

(א) [וקדישין ג. פה.].
(ב) [מגילה כ.]. ג. שבת
(ג) [פסחים קט.]. ט.
(ד) [פסחים קט.]. ט.
(ה) [ברכות כ.]. ו. [ג'ל
כסוף]. ו. [מגילה י. מ' אכא].
(ו) ג' ר"מ וז"מ יסול
לדקדק מכאן דל"ן חייבות
בזה"מ דלדוריתא דלמלא
חייבות דלדוריתא אלא כיון
דל"ן מנאכרפות.

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא מאי
קושיא בעין זה יבנות דף
קק ע"ב:

מוסף רש"י

שהרי תנופה שירי
מצוה היא. דלא מפסחא
כפרה ולא עיקר מצוה היא,
כדאמרין בפרק שמי מדות
(מנחות ג.): שם עשה
לתנופה שירי מצוה מעלה
עליו הכתוב כאלו לא
יפטר ויפטר עמנו על הדבר:
לכפור. כל ההלל (מנחות סב.)
(ק"ט). בן. קטן. מברך.
ברכת המזון. לאביו. אם
אין אביו יודע לברך
(ברכות כ.).

שירי מצוה. מצוה שהיא שירים שאינה עיקר לעצב כפרה אעפ"כ חסובה היא לעצב את הפורענות: **שפרי טנופה שירי מצוה היא.** ואינה מעכבת כדמצינא בתורת הכהנים ומייתנין לה בגמרא דיומא (דף ה.) לתנופה לכפר וכי טנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא צדס אלא שאם עשה לתנופה שירי מצוה ששיריה ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאלו לא עשה מן המונחזר וכיפר כלומר אעפ"כ כיפר שאין צריך להביא קרבן אחר: וכן לולב. מוליד ומביא מעלה ומוריד: ממתי ניה. מוליד: ומייתני. מביא: גירא צענייה **דטנופה.** הרי זה לחץ צעניו של שטן שרואה צעניו שאין בו כח לנתק מעליו עול מצוה: ולאו מלפא היא. אין נכון לומר כן: לאיגוריי. שיתגרה צו שטן שהוא יצר הרע וישיאנו לתעות מעל קונו ומסור עמנו על הדבר: **מתני' יטול על שנתו.** אם שכת ולא נטל קודם אכילה צריך להפסיק סעודתו וליתול לולב: **גמ' אם הפחילו אין מפסיקין.** גבי תפלת המנחה מנן לה במסכת שבת לא ישב אדם לפני הספר ולא יכנס לאכול ולא לדון ולא הפחילו קודם המנחה ומנחה סעודתו והגיע זמן המנחה אין מפסיקין אין צריכין להפסיק סעודתו ולהתפלל: **הא דאיכא שהות ציוס.** התם דאיכא שהות להתפלל אחר שיגמרו סעודתם ומתני' דהכא דליכא שהות שמתמך סעודתו עד שתחשך: ומאי קושיא. דתפלה אלויל דאיטריך רב ספרא לשנויי עלה דלמא תרוייהו דדאיכא שהות וגבי לולב מפסיקין דמדלדוריתא היא אכל תפלה דרבנן: אלא אי קשיא. דאיטריך רב ספרא לשנויי היא גופה קשיא דלולב אלויל רישא דקמני מפסיק וסיפא משמע ימתין אם ירצה שהרי יש לו שהות כל היום: **דלמא מצוה לאפסוקי.** שמה יסבה ויפסע: **אלא אמר ר' יורא לעולם.** כי איטריך רב ספרא לשנויי משום קושיא קמיתא איטריך: **מתני' מקרין אוסו.** קך היו נוהגין אחד קורא את ההלל ומוציא את הרצים ואם היה עזב או אשה או קטן הואיל ואין מחויב בדבר אין מוציא את המחויב מידי חובתו הלכך עונה אחריו כל מה שהוא אומר: **ושבא לו מאירה.** שלא למד ואם למד תבא לו מאירה שמצוה את קונו לעשות שלוחים כאלה: **עונה אחריו הללויה.** על כל דבר שהוא אומר והכי קמני לה במסכת סוטה (דף ז.) כיצד אמרו ישראל שירה בים כגדול המקרא את ההלל והם עונין אחריו הללויה משה אמר אשירה לה' והם אומרים אשירה לה' משה אמר כי גאה גאה והם אומרים אשירה לה' אלהא דעל כל דבר ודבר קאמר דעונין הללויה: **לכפול.** כל פסוק ופסוק ונהגו כן מפני שיש פרשה שכולה כפולה הודו תחלה וסוף יאמר נא שלשה פעמים קראתי יה ענני במרחב יה ה' לי ה' לי טוב לחסות טוב לחסות סביוני סביוני דמה דחיתתי ויה לי ישועה קול רנה ישועה ימין ה' ימין ה' לא אמות ולמות ולי נתני פתחו לי שערי זה השער וגו' אכל מאודך ולמטה אינו (כפול) והיינו דלמרינן לקמן (דף נט.) מוסיק לכפול מאודך ולמטה: **גמ' צאמס אמרו.** כל צאמס הלכה היא ואין חולק בדבר: **בן מברך לאביו.** ברכות המזון משהגיע לחינוך דחייב מדרבנן ובמסכת ברכות פרק מי שמתו (דף כ.) מוקים לה כגון שלא אכל אביו אלא כית או כביצה דהוי שיעורא דרבנן דמדלדוריתא לא מיחייב עד דשבע דחתיב ואכלת ושבעת וברכת הלכך אחי מדרבנן ומפיק מדרבנן: **שאשטו ובניו מברכין לו.** דודאי מחמת שלא למד הוא: הלכתא

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לח.

עין משפט
גר מצוה

פד א מ"י פ"ו מהל' לולב
הלכה י סמג עשין מד
טו"ע א"ר"מ סי' מרנז
ספיק ג:
פה ב ג מ"י פ"ג מהל'
מנוסה הלכה יד
טו"ע א"ר"מ סי' מנז ספיק
ג:
פד ד מ"י פ"ה מהל'
ברכות הלכה טו סמג
עשין כו:

רבינו חננאל

מתני' מי שבא בדרך
ואין בידו לולב, כשיכנס
לבתו נוטלו על שלחנו
בר. אלא מפסיק סעודתו
נוטל. איני והתנן בשבת
בפרק ראשון לא יכנס
לאכול סטור למנחה
עד שתפלה, וקתני אם
התחילו אין מפסיקין.
ושניין אי איכא שהות
ביום כדי לאכול ולגמור
התחילו ואחר כך מתפלל,
אינו מפסיק. ואם אין
שהות ביום מפסיק. ומתני'
בדליכא שהות ביום. ואחא
רבא ושני שנויא אחרתא,
ואמר לא שני לן בין
מצוה דלדוריתא למצוה
דרבנן, הלא בהדיא שנינו
מפסיקין לקרית שמע
ואין מפסיקין לתפלה.
הלכך לולב דמדלדוריתא
מפסיק, תפלה דרבנן לא
מפסיק. אלא מתני' היא
גופא קשיא, קתני כשכנס
לבתו נוטלו על שלחנו,
אלמא מפסיק, והדר תני
לא נטל שחרית יטול
בין הערבים, אלמא לא
מפסיק בשחרית. ומשני
רב אשי לאשוי לולב
לתפלה, ואמר לכתחילה
איבעי ליה לאפסוקי, ואי
לא מפסיק יטול כל
היום. אי הכי קשיא הכא
קתני יטול על שלחנו
אלמא מפסיק, והתם קתני
אם התחילו אין מפסיקין
לכתחילה, [א]לא לעולם
כדאמרין, הא דאיכא
שהות ביום אין מפסיקין
ואי ליכא שהות ביום
מפסיקין. ומתני' גמי הכי
קתני אין שהות ביום יטול
על שלחנו, אלמא מפסיק,
ואם יש שהות ביום אינו
מפסיק, שאם לא נטל
שחרית יטול בין הערבים
שכל היום כשר ללולב.
(משני) [דלשוויין] הא
דלולב דלדוריתא ותפלה
מדרבנן, לא מצית אמרת,
מדקתני מי שבא בדרך
אלמא מתני' בשאר הימים
ומדרבנן היא, דאי ס"ד
ביום טוב ראשון שהוא מן
התורה, כדחתיב ולקחתם
לכם ביום הראשון וגו', מי
שרי לסגוי באורחא, אלא
ש"מ (מדרבנן) בשאר
הימים (ניתן) [בשאר]
הימים (מדרבנן) ניתנו.
מתני' מי שהיה עבד או
אשה או קטן מקרין אותו
ועונה אחריו מה שהן
אומרים בו. אמר רבא

מאי קושיא דלמא הא דלדוריתא והא דרבנן. תימא והרי קידוש היום דלדוריתא כדאמר' פ' מי שמתו (ברכות דף כ.) ושם נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה והא דמשמע בריש מיר (דף ג.) שהוא מדרבנן איין הוא מדרבנן דדריש לאסור על היין מצוה כיון הרשות וקאמרין מאי היא קידושא ואבדלתא מושבע ועומד הוא ומשני קידוש עמנו דלדוריתא ואפ"ה א"ר יוסי בריש ערבי פסחים (דף ק.) ושם דל"ן מפסיקין ופסקין התם הלכה כר' יוסי צ"ש וכו' יהודה בערז פסח וי"ל דשאני קידוש היום שיכול לקדש ציוס ככלילה וליכא למיחש לפשיעות' כולי האי ועוד לפי שטוקס בסעודת שבת לא חיישין כולי האי שמה יתעצל בקידוש היום: **יום טוב שני דרבנן.** ואכתי הוה מצי לשנויי דלדיד ואדי איכא שהות אלא משום דכולי יומא וימניה הוא חיישין טפי דלמא אחי למיפסע כדאמרין פ"ק דשבת (דף י.) צמנחא כיון דקביעא ליה ויזמנא מירתא ולא אחי למיפסע ערביה כיון דכולי ליליא וזמניה לא מרתא ואחי למיפסע ואין לומר משום דהתם ליליא זמן שניה וחיישין טפי דל"כ ההוא טעמא ה"ל למימר התם וי"ל דתפלה צריכה שהות ומתעצל בה טפי מנטיילת לולב דמכי אגציה נפק ציה: **מדקתני מי שבא בדרך.** תימא בסוף פ' תפלת השחר (ברכות דף ג.) ושם אמר' השכים ללאת לדרך מציאין לו שופר ומוקע [לולב ומונענע] והיינו ציוס טוב וי"ל דאיכא דליכא למיטעי לא חייש ומיירי צהולך בתוך התמוס למקום שבה חסם ועוד דהתם קמני השכים ללאת לדרך שמציתו הולך לקרחת חסם ונוטל לולב קודם שילא אכל הכא קמני מי שצא בדרך וכשיכנס צמיתו נוטל לולב משמע שממקום רחוק צא לציתו: **מי שהיה עבד ואשה.** משמע כאל דלשה פטורה מהלל דסוקות וכן דערתא וטעמא משום דמנוה שהזמן גרמא היא אע"ג דצהלל דלילי פסחים משמע בפרק ערבי פסחים (דף קט.) דמחייב צד' כוסות ומסתמא לא תיקנו ד' כוסות אלא כדי לומר עליהם הלל ואגדה שאני הלל דפסח דעל הנס צא ואף הן היו צאותו הנס אכל כאל לא על הנס אמור: **וְתָהִי לְאִמְרָא.** שלא למד ואם למד תבא לו מאירה שמצוה את קונו לעשות שלוחים כאלה כן פ' בקונוט' ועל אשמו ובניו מברכין לו בגמרא היה לו לפרש כן דמתני' מיירי צלל למד שמקריין אותו ועונה אחריו מה שהן אומרים ומשום דמצוה צמה שאלו מברכין לו דלאו בני חיובא נינהו המקריין אותו קליט ליה דהא בגדול מקרא אף על פי שאין עונין אחריו אלא הללויה דנפיק בשמיניה לחודיה וצבא לו מאירה דעבד ואשה נמי לא מיחייב צהלל דמאות עשה שהזמן גרמא הוא: **באמרת אמרו בן מברך לאביו.** אין זה מענין שנשמתו ולא מייתי ליה אלא אגב גררא דתבא לו מאירה דהכא לא איירי צמקרא אותו דצפ' מי שמתו (ברכות דף ק.) ושם רואה לדקדק מכאן דנשים חייבות בצרכת המזון דלדוריתא ומדלדוריתא אחרים ידי חובתן ופריך קטן איכא' למימר דלדוריתא אלא הצ"ע דאכל שיעורא דרבנן ומפיק דרבנן ובתוספתא קתני גבי ברכת המזון דל"ן אשה ועבד וקטן מוציאין את הרצים ידי חובתן ואיכא לאוקומי כשאלל שיעורא דלדוריתא ואין יכול לדקדק מכאן (דברכת המזון דלדוריתא דלמלא לא הוי דלדוריתא כיון דל"ן מנאכרפות לזימון כדמתן פרק שלשה שאכלו (שם דף מה.) אין מוציאות אע"פ שהאיש מוציאין שאני איש דחשיב טפי אי נמי משום דרצים וילא צהו מלמא דהרי מגילה דנשים חייבות בה ופירש ב"ה דל"ן נשים מוציאיות את הרצים ידי חובתן צמגילה: הלכתא

ואף הן היו צאותו הנס אכל כאל לא על הנס אמור: **וְתָהִי לְאִמְרָא.** שלא למד ואם למד תבא לו מאירה שמצוה את קונו לעשות שלוחים כאלה: **עונה אחריו הללויה.** על כל דבר שהוא אומר והכי קמני לה במסכת סוטה (דף ז.) כיצד אמרו ישראל שירה בים כגדול המקרא את ההלל והם עונין אחריו הללויה משה אמר אשירה לה' והם אומרים אשירה לה' משה אמר כי גאה גאה והם אומרים אשירה לה' אלהא דעל כל דבר ודבר קאמר דעונין הללויה: **לכפול.** כל פסוק ופסוק ונהגו כן מפני שיש פרשה שכולה כפולה הודו תחלה וסוף יאמר נא שלשה פעמים קראתי יה ענני במרחב יה ה' לי ה' לי טוב לחסות טוב לחסות סביוני סביוני דמה דחיתתי ויה לי ישועה קול רנה ישועה ימין ה' ימין ה' לא אמות ולמות ולי נתני פתחו לי שערי זה השער וגו' אכל מאודך ולמטה אינו (כפול) והיינו דלמרינן לקמן (דף נט.) מוסיק לכפול מאודך ולמטה: **גמ' צאמס אמרו.** כל צאמס הלכה היא ואין חולק בדבר: **בן מברך לאביו.** ברכות המזון משהגיע לחינוך דחייב מדרבנן ובמסכת ברכות פרק מי שמתו (דף כ.) מוקים לה כגון שלא אכל אביו אלא כית או כביצה דהוי שיעורא דרבנן דמדלדוריתא לא מיחייב עד דשבע דחתיב ואכלת ושבעת וברכת הלכך אחי מדרבנן ומפיק מדרבנן: **שאשטו ובניו מברכין לו.** דודאי מחמת שלא למד הוא: הלכתא